

Tas Latweefchu draugs.

1842. 12 Merz.

II^{ta} lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Peterburgs. Rahdâ zeemâ Berfones gubbermentî nakti isprufke ugguns un pee stipra wehja pa teem falmu jumteem ahtumâ tik warreni auge, ka eedsihwotaji ar mohkâhm ween no leesmahm isglahbâhs, fawas mantas wif-fas atstahdami ugguni. Urri weena nabbaga wahja feewa, no bailehm pahre-nemta, itt kâ bes jehga, no fawas deggofchas mahjas isfkehje laukâ, bet drufzin tur atpuhtufees, atminnejahs, ka par nelaimi winnas weenigs behrens, puifihets no 5 gaddeem, wehl deggofchâ nammâ bija palizzis. Winna taifijahs ffreec at-pakkat, bet laudis winnai ne lahwe, jo teize, nu wairs ne mas ne warroht glahbt. Ak tawas behdas un firds mohkas, nabbaga mahte! Bet raug', us reis winnai peestahjahs jauna meita no 15 gaddeem, kam wairs neds tehwa, neds mah-tes, wahrdâ Agassja Skoworodnikow, ta mihligi us winnu fazzija: "apmeerina-jees, memmina mihla, taws behrens naw pasuddis! Deews man patshdsehs, to is-glahbt." — Meita, Deewu luhguse un few spanni uhdens pahre drehbehm leh-juse, drohfschi eefkrehje paschâs leefmas, kaut gan tee klahrbuhdami zil-weki wiffadi mekleja winnu noturreht. Wiffi dohmaja, ka nu pa gallam ar scho drohfschu meitu, bet Debbesu-tehws, kas jau zilweku ne atstahj, kad winsch zit-teem par labbu puhlejahs, tas ar sawu warrenu rohku arri winnu schehligi is-fargaja; jo pehz mas minutehm muhsu Agassja nahze atpakkat un likke to is leefmahm isglahbtu behrnu mahtei spirgtu un weffelu rohka. Kad augsti zeenigs Keisers pahre scho labbu darbu dabbuja sinnahet, tad tuhlin paweh-leja, lai drohfschai meitai dohdohet tahdu gohda=sihmi pee kruhts walfahet, kam tee wahrdi uskalti: "par to, ka zilweku glahbe," un winnai bes tam arri schin-koja 150 rubl. sudr. — Gan tahda gohda=sihme irr smukka un ta Keisera dah-wana leela, bet to labbako algu gohdiga meita gan sawâ paschâ firdi buhs at-radduse, apsinadamees, ka winna ta, kâ kristigam zilwekam nahkâhs, sawu pa-fschu dsihwibu ne behdadama, zittu zilweku no breefsmigas nahwes effoht isglah-buse. Naudu un zittas laizigas mantas ne warrefim nemt lihds us muhschibu, bet tee labbi darbi muhs pawaddihs arri winn' puffê kappa. (G. E.)

No Wahnes draudses, Kursemme. Misuppes leelstungs no Hahn schehligâ prahcâ Wahnes draudses ffohlai dahwinajis masas ehre-gelites, lai ffohlmeisteram weeglaki nahktu teem 120 behrneem, kas taggad tur, pehz meldija raksteem dsecdaschanu eemahzihet. Isgahjuschâ waffarâ tas pats leelstungs tai basnizai schinkoja jaunu kohfschu kanzeli un tai us preek-

fchu arri irr fohlijis jaunu altari. Gahdaja mihligi arri par to, fa teem ffohlas=behrneem, kas pa gallam atstahsti un nabbagi, ffohlas maifi us puffi no magasthnes un no muischas flehts dohd, un winsch pars no sawas lab-batas arri ifkatram ffohlas behrnam us neddelu pa to ffohlas laiku weenu mah-zinu galkas dahwina. — Pahť zittahm schehlastibahm, fo schis leelkungs jau zittahrt tai draudsei parahdijis, muhsu lassitaji zittâ gaddâ irr dabbujufchi sin-nahr. (R. B.)

Asia.

Dhtra sinna.

(Zahs ihfas sinnas par muhsu pasauli jeb semmi 55tais gabbals.)

Seemeta=Asia, jeb Sibiria. Wiffa schi semme muhsu Reiseram pee-derr. Gaxrums tai paschai wairak ne kâ 1000 un plattums wairak ne kâ 300 juhdsu. Leelum 250,000 lauku juhdsu. Za irr wessela trescha dalka no wiffas Asias. Lauschu schê dshwo ne dauds wairak, kâ 2 millioni. Kad isrehtina, zil tas us lauka juhdsi istaifa, tad atrohd, ka wehl 8 ne isnahk. — Deenas-widdus dalkâ weetahm kalns pee kalna, un schee paschi arri deesgan augsti un seemâ un wassarâ ar sneegu aplahsti; weetahm leeli plaschi purri, weetahm leeli beeschi meschi, kur ne weens ne zauri warr tikt; bet weetahm arri, un ihpaschi pee uppehm, klajumi, kur gan zilweki warr dshwoht. Labba tihroma=semme schê irr un labbas ptawas un gannibas, arri faulite wassaras laikâ schê silta, un kaut arri wassara tik ihfu laiku, tad tak labbiba, kad to sehj, gattawa paleek. Deenas=widdus dalkâ arri wiffu=wairak zilweki dshwo. — Widdus streht arri weetahm dauds kalnu, ihpaschi rihta puffê; bet schee, jo tahlak us seemeli, jo rettaki un semmaki. Meschu arri gan wehl, bet kohki, kas schê aug, fihki un ihfi, un jo wairak seemeli irr, jo fihkaki un ihfaki, un pehz pa wiffam isuhd un tik kruhmi ween redsami. Purru lohri dauds, un tee paschi lohri gari un plaschi, un kur arri labba semme, tad tak mas tur kas aug, tapehz, ka ta wassara lohri ihfa. — Paschâ seemeli ne kruhms wairs, neds kaut kahds salkums. Kad kur sneegs wassaras laikâ nokuhst, tad tik fuhnas ween tur irr. Weetahm tas muhscham ne nokuhst un muhschiga seema tur irr. Un wiffâ Sibirias semmê, arri tur, kur wassaras laikâ labs siltums, seema warren stipra, un tahda stipra, ka mehš to pee mums ne kad ne effam redsejufchi; bet sinnams seemeli ta pa wiffam warrena; ta tik warrena, ka mehš, kad tur aiseetu, to ne warretu iszeest. — Teem, kas Sibirias semmê reiso jeb tahlu zelku brauz, gan leelas gruhribas. Zekus, ta kâ pee mums, kas labbi taifiti, un kad seemas laiks, kas eebraukti, rettâs weetâs tur atrohd. Wiffu=wairak tur tâ, ka pehz schahdeem tahdeem meh-teem, prohti kalneem, kohkeem un kâ uppes tekk, zilweki brauz. Arri tâ tas irr, ka reismanni daschas deenas brauz un ne kur ne weenu ehku atrohd. Kad grihb sawus lohpus atpuhtinahr un pabarroht, tad daudseis arri tannis mallâs, kur tak gan zilweki dshwo, laikâ ja=atpuhtina un ja=barro. Kad nakts klahu, kur dsiltsch sneegs, alla ja=isroht un tur nakti ja=pahrgukt. Usnahk leels put-tenis, ka deesgan noteek, tad dascham zella=wihram un wiinna lohpan gals klahu. Kad wassaras laiks, un sneegs un leddus kuffis, tad ne sinn, kâ pahr strau-mehm un uppehm buhs tikt. Schahs tad lohri straujas, un neds tilts neds plohts kur, un arri ne laiwu aplam atrohd; ja=melle tad kahda sekla weeta, kur warr,

lai arri buhtu ar bailehm, zauri tift. Daschâs gadschertâs ne pa wissam ne drihft us zekku dohtees, un daschas mallas irr, fur leelu plaschu purru, beesu meschu, un plehsigu leelu swehru deht, ne weens ne kad usdrohschinajahs braukt woi eet. Zee lohpi, ar kurreem brauz, irr zittâs mallâs sirgi; zittâs, un tas irr seemeli, rentihri, kas no breefschu flakkas un fuhnas ehd; un zittâs atkal funni. — Paschâ Sibirias rihta=mallâ leela puff=falla; to Kamtschacku sauz. Za irr lohsti kalnaina, un daschi kalni schè tahdi, fur no zaurumeem, kas gallâ, duhmi un ugguns abrà nahk. Arri awofchi ar karstu uhdeni schè atrohdam. Daschu reisi, kâ allasch tahdâs mallâs, fur ugguns kalni, wiffa semme trihz, un weetahm puschu sprahgst, tâ ka leeli plaifumi paleek, no kurreem duhmi un arri brihscham ugguns isnahk. Pee juhremallas, tahdâs weetâs fur kalnu naw, un arri zittur, fur kahdi klajumi, waffaras laikâ gan kahds firtums, un tur arri labbas plawas un gannibas, un dahrsu leetas un labbiba warr auge; bet ta wiffu=leelaka dalka zits ne kas naw, kâ kalni, leeli plaschi purri, un semmes strehki, fur weenumehr zits ne kas wirfû naw, kâ tif ween sneegs. Schè, tâ kâ arri daschâs zittâs mallâs Sibirias rihta=dalkâ, zittadi ne warr braukt, kâ tif ween ar funneem. Leelaki lohpi ne warr pahrdstku sneegu, kas schè wiffur, pahri tift. Za braufschana ar funneem tahda: masas weeglas kammanas, fur tif weens zilweks ween schkehrscham wirfû fehsh; funni preekschâ juhgti 3 pahri woi arri wairak, weens pahris pakkat ohtra; paschâ preeksch=gallâ weens suns, kas labbi ismahzihst; schis klausahs un greehschahs un eet, kâ sauz. Ar grohscheem wiannus ne walda, bet wifs tif ar faulfschanu noteek. —

.....g.

Zif brihnischki irr ta Kunga zekki!

Englenderu mahzitais kahdâ zeemâ spreddiki fazzijis, waffarâ gahje us mahju; eedamu fateek to kahdâ tuffschâ weetâ us zekka Aepkawa, kas tam preeksch kruhtim pistoli turr un tam naudu atprassa. Ne mas pretti neturredamees mahzitais Aepkawam atdohd sawu pulkstenu un naudas=malku un laujahs arri sawas keshas zauri mekleht. Kahdus papihrus, ko blehdneeks mahzitajam is keshas nemm, schis arri pee sewis bahsch, zerredams ka tur papihra=nauda jeb kahdi zitti naudas=papihri effoht. To gan warr dohmahc, zif nobihjees un behdigs mahzitais nogahje mahjâ, un tatschu winsch us schâ zekka, no schahs kanzeles, no kurras winsch to ewangeliuma tihklu ismette, warr buht wairak sweijoja, ne kâ wiffu deenu, fur winsch basnizâ no kanzeles turreja spreddiki, un ne mas negribbedanis — gluschi prett sawu prahtu — turreja schim Aepkawam sawu spreddiki: Zo redsi, tee sagti papihri bij wiffi spreddiki, no mahzitaja pascha farakstiti; jo winsch wiffus sawus spreddikus, ko fazzija, ustrakstija. Pehz kahda laika nahk brangi apgehrbts wihrs pee ta un prassa, woi schis tas mahzitais, kas us zekka no laupitaja afsagts? Kad mahzitais to bij fazzijis, tas wihrs teize: Un es esmu tas saglis! nolikke pulkstinu un naudas=malku us galdu. Zed fazzija: starp teem sagteem papihreem bij weens spreddikis pahr teem wahrdeem: "Zew ne buhs sagt." Schohs wahrdu, tohs papihrus pahrluhkojohc, uffkattiju; lassiju tohs, un tee bij tas sohbins, kas zaur speedehs zaur mannu dwehfeli, un kas man tikkam nelaide meerâ, kamehr es atgreehschohs pee sawa Deewa. — Zaur Deewa schehlastibu winsch nu bij palizzis par jaunu zilweku, un

ar gohdigu strahdaschanu sawu usturru pelnijis. Tas pirmas darbs nu bija tas, tajs sagtas leetas atdoht. Zaur to tad wiasch parahdija, ka winna atgreeschana bij pateefiga.

Zurki irr eeraddinajuschees pee kahdeem leeleem notiffkumeem issaukt: Leels irr Deews! Bet woi tad mums kristiteem pee scha stahsta ta pat naw ja issauz?!
P. — p —

Taupi, dehs, wesselibu!

1. Kam wesselibu dewis Deews,
Tam dahrga manta irr, pateef!
Lai ar to wairo Deewa gohd';
Kas to nedarr, tas pelni soh'd.
2. Dauds jaunektu wehl atrast warr',
Kas leelahs tif ar sawu warr';
Bet drihs teem behdas ja=banda,
Kad affinis ween ja=splauda.
3. Kad wezzaks fakka wahrdinu,
Ar affrahm flakka bahrdinu,
Tad dehs preeksch aufim rohku leef,
Un luhko, ka no azzim teef.
4. Kamehr wehl dehlam faulds spehks,
Tad preezatees tam neschkeet grehks;

- Kamehr wehl fahrtums waidfina,
Tad neraud jaunam aztina. —
5. „Nu, lihgsimo, dehs, ja patihk tew,
„Un gabda pasaul's = preekus few;
„Bet sinni, weenreis deenas nahks,
„Kas tawu preeku nomahkt fahks!
 6. „Par wehlu weenreis raubasi,
„Pee kappa = mallas waidesi;
„Tad faufsi, luhgsi, brehksi arr',
„Kad palihdeht ne weens wairs warr.“
 7. Es wesselibu fargaschu,
Kamehr pee speeka staigaschu;
Tad bahrda man lihds fruhstim augs,
Un Deews buhs wezzumã mans draugs.
R...n.

(10tai lappai pawaddons no puss-bogena, kur lassama: Jauna siina pahr bihbeles, beedribahm Widsemme. — 11tai un 12tai lappai pawaddons no wessela bohgena, kur eeffschã atrohdaht: 1) Sinna, ka ar ewangeliuma mahzischanu taggad eet ap widduweju jahru, ihpafchi Mas=Uhsija; un 2) Dseefma us bihbeles fwehtiteem.)

➤ Preekschaja lappã, tanni pasazzina: tajs bittes, gta perscha ztra fleija drikkles tajs irr drikklejis to wahrdu: "uh dent," kur wajadseja buht: "uh dens."

Sinna, zif naudas 10. Merz: mehn. deenã 1842 eeffsch Rihges makfaja par daschahm prezzehm.

Par	Makfaja:	Eubr. nauda. Rb. R.	Par	Makfaja:	Eubr. nauda. Rb. R.
1	pubru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1 75	1	pohdu (20 mahrzineem) wasku	7 —
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 25	—	tabaka	— 65
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	3 —	—	fweesta	2 65
—	ausu	— 80	—	dselses	— 75
—	firu	1 60	—	linnu, frohna	1 80
—	rupju rudsu = miltu	1 65	—	brakka	1 60
—	bihdeletu rudsu = miltu	2 30	—	kannepu	1 —
—	bihdeletu kweeschu = miltu	4 —	—	schlihtu appinu	2 —
—	meeschu = putrainu	1 90	—	neshlihtu seb prezzes appinu	1 20
—	eefala	1 20	—	muzzu filku, eglu muzzã	7 50
—	linnu = sehklas	2 50	—	lasdu muzzã	7 75
—	kannepu = sehklas	1 50	—	smalkas fahls	4 —
1	wesumu feena, 30 pohbus smaggu	3 —	—	rupjas baltas fahls	4 40
barrotu	wehrschu gaku, pa pohdu	1 20	—	wahiti brandwihna, pussdegga	8 —
			—	diwdegga	11 —

Brihw drikkleht. No Widsemmes General-gubernementes puffes: Dr. C. E. Napiersty.